

Levél a szerkesztőséghez

Újabb adatok a REANAL Finomvegyszergyár történetéhez

Az 1989. év első Gyógyszerészet kiadványában megjelent egyik munkám a REANAL Finomvegyszergyárral kapcsolatban. A cikkem megjelenése után pár héttel néhány értékes levélmásolatot kaptam Romániából, melyet *Kazay Endre* (1876—1923) Lajos testvéreinek fia *Kazay Lajos* (1921—1987) másolta számomra a *Kazay Endre* leveleiből, melyet Misztótfaluba írt a Szüleinek.

Több *Kazay* munkásságával kapcsolatos levél mellett a vegyszergyártörténeti munka feldolgozásához jelentős dokumentáció volt.

A másolatok és az újságkivágás azért is jelentős számomra, mert *Kazay Lajos*, aki a *Kazay* Család történetét kutatta, felbecsülhetetlen archív anyagok birtokában halálát követően veszendőbe ment volna az eddig is nehezen felkutatott *Kazay Endre* multját dokumentáló anyagok zöme, nembeszélve a romániai helyzetéről? Így a kapott anyagokat feldolgozva kiegészíthető a hazai gyógyszerészet történeti tára.

A kiegészítő írásomban igyekeztem feldolgozni a REANAL-ra vonatkozó történeti értékű anyagokat, melyet időrendi sorrendben dolgoztam fel:

Kazay elég terjedelmes, 1910. április 10-én Budapestről írt leveléből megtudhatjuk, hogy Nagyszalontáról hívta „GALENUS” gyárába *Török Sándor* gyógyszerész (1854—1931) Király utcai gyógyszertár tulajdonosa, akit átmenetileg elhelyezett a Budapest Hungária út 155. szám alatt levő albérleti lakásba, azzal a kéréssel, ha néhány hónap munka után megfelelőnek tartja a „GALENUS” gyárba az igazgató-fővegyészi állását, akkor megfelelő lakás elfogadása után egész családjával költözzön Budapestre.

A korabeli Magyar Orvosok és Természetvizsgálók 1910. évi miskolci Vándorgyűlésének kiadványából és a Budapesti név- és címjegyzékből és egy *Kazaynak* címzett levelezőlapról megtudhatjuk, hogy a Hungária útról *Kazay Endre* a budapesti Róna út 35. számra költözött családjával, egy főbérleti lakásba.

Ebből az évből egy értékes levél maradt fenn az utókornak, amelyet 1910. július 17-én keltezett Budapestről, melyben munkájáról is beszámol szüleinek. Azt írta, hogy ősszel Miskolcra megy egy tudományos ülésre, szabadidejében körülnéz a környéken is. A levele során arról számol be, hogy megismerkedett egyik budapesti vegyszergyárossal, aki tudományos munkát hasonlóan végzi mint ő, néhány sorral később azt írta, hogy beteg, ezért kéri, hogy helyette Miskolcon tartsa meg a bejelentett előadását. A levélben leírta szüleinek, hogy szimpatikus ember, érdeklődése hasonló, több alkalommal meglátogatta a kőbányai vegyszergyárában, ahol „diskurzust” folytatott Vele a gyógyszerek készítéséről, a gyógyszerek gyártásáról: „...Tudjátok, a budapesti egyik vegyszergyártulajdonos *Richter Gedeon* meghívott gyárába, hogy megnéz-

zem néhány gyógyszer készítését. Nagyon érdekelnek az ember gyógyítására készített, főleg a gyógynövényekből előállított gyógyszerek és azok kémiai vizsgálatai. Apus kérdezte egyik levelében, hogy mivel töltöm ráérő időmet. Most elmondom, hogy Richtertől kértem néhány előállított gyógyszert és tudjátok még Ó-Gyallán készített és továbbalakított vizsgálókészülékemmel megfigyelem, amely elég sok időbe kerül. Kíváncsi vagyok, hogy milyen következtetésre jutok. Még van időm, mert Adusék Szalatnán vannak, ezért többször a „Galenusba” töltöm az éjszakát is, hogy a vizsgálódásaimat befejezzem és leírtam, hogy mire jutottam munkám során” ...

A fenti levelekből arra a következtetésre jutottam, hogy *Kazay* és *Richter Gedeon* jó baráti kapcsolatban voltak, amely feltevésem szerint abban az időben a vegyszergyári termékek minőségében is tükröződhetett. Lehet, hogy a későbbiekben még a fellelhető anyagokban erre vonatkozóan bizonyítékot is találunk.

Az utóbbi időben sokat foglalkoztatják a gazdasági szakembereket, hogy néhány éven belül Osztrák-Magyar Kiállítás megrendezése létrejöjjön. Ha ez valóra válik, úgy elmondhatjuk, hogy a Reanal Finomvegyszergyár alapító gyáranak termékeit 1913. évben a bécsi III. Nemzetközi Gyógyszerészeti Kiállításon is bemutatták, melyről tanúskodik az 1913. október 10-én Budapesten keltezett *Kazay* levél, melyet szüleihez írt: „...Nemrég jöttem haza Bécsből a Nemzetközi Gyógyszerészeti Kiállításról, ahol több magyar gyár is részt vett készítményeivel. A gyár tulajdonosának *Töröknek* a Seitz sógora a nagy gyógyszerkereskedő a néhány magyar gyár készítményei mellett bemutatta a „Galenusét” is. A kiállításra kérte, hogy kísérjem el és rendezzem el az elmúlt években Budapesten a kiállításon is „pharmacim elegans” elismerésben részesült „Galenus” gyár készítményeit...”

Alig várom, hogy hazamenjünk néhány napra Bányára... akkor majd bővebben fogok beszámolni a bécsi utamról és arról, hogy mire kértek az osztrák gyógyszerészi újság kiadónál... Csak menjünk haza, olyan duhaborci lesz!...”

Összességében elmondhatjuk, hogy több évi kutatás után bizonyítható, hogy ebben a században a hazai vegyszergyárak közül a mai napig eredményesen működő első vegyszergyár a REANAL Finomvegyszergyár, amelynek alapító leírata szerint a 15 évre engedélyezett működését az 1910-es évek első felében a hírneves gyógyszerész *Kazay Endre* eredményes tudományos munkásságával alapozta meg, így a gyár „életképessé” vált és a mai napig is nélkülözhetetlen termékeivel ellátja az országban felmerülő igényeket.

(Dr. László László)
7622 Pécs Jókai M. 51.